

Byla C-641/23 [Dubers]ⁱ**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. spalio 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Rechtbank Amsterdam* (Nyderlandai)**Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2023 m. spalio 26 d.

Asmuo, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis:

YM

Pagrindinės bylos dalykas

Europos arešto orderio vykdymas

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Imantis veiksmų dėl Europos arešto orderio kilo klausimų, susijusių su Nyderlandų įstatymo atitiktimi Sąjungos teisei, kiek tai susiję su prašymo suteikti grąžinimo garantiją vykdant asmens baudžiamąjį persekiojimą išduodančiojoje valstybėje narėje sąlygomis. Nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimta pasibaigus terminui priimti sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo. Tokiomis aplinkybėmis kyla ir formalus klausimas, ar tai gali būti kliūtis pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus dėl bylos esmės.

Prejudiciniai klausimai

I. Ar pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 17 straipsnio 4 ir 7 dalis, siejamas su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsniu, valstybei narei draudžiama perkelti nurodytą nuostatą į nacionalinę teisę taip, kad vykdančioji

ⁱ Šios bylos pavadinimas yra fiktyvus ir neatitinka tikrojo proceso šalies pavadinimo ar tikrosios pavardės.

teisminė institucija, kurios sprendimai negali būti skundžiami apeliacine ar kasacine tvarka, neturi teisės pratęsti 90 dienų termino sprendimui priimti vien dėl to, kad ketina pasibaigus šiam terminui pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, taigi ši institucija turi priimti sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo nepateikusi prejudicinių klausimų?

II. Ar pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktą, siejamą su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 18 straipsniu ir prireikus kartu su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20 straipsniu ir 21 straipsnio 2 dalimi, valstybei narei draudžiama nurodytą nuostatą įgyvendinti taip, kad grąžinimo garantijos reikalavimas vykdančiojoje valstybėje narėje gyvenančių asmenų perdavimui siekiant vykdyti jų baudžiamąjį persekiojimą gali būti taikomas tik tuo atveju, jei veika, dėl kurios prašoma perduoti asmenis siekiant vykdyti jų baudžiamąjį persekiojimą, patenka į tos valstybės narės jurisdikciją, o tai reiškia, kad ši sąlyga neįvykdyta, jei veika nelaikoma nusikalstama pagal šios valstybės narės teisę, nors tokios pat sąlygos savo šalies piliečiams ši valstybė narė nėra nustačiusi?

III. Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar pagal Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 9 straipsnio 1 dalies d punktą, siejamą su šio pamatinio sprendimo 25 straipsniu ir Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4 straipsnio 1 punktu ir 5 straipsnio 3 punktu, valstybei narei, kuri taikė Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 7 straipsnio 4 dalį, draudžiama perkelti pirma nurodytą nuostatą į nacionalinę teisę taip, kad

po to, kai vykdančioji teisminė institucija sutiko taikant grąžinimo garantiją perduoti asmenį išduodančiajai valstybei narei tam, kad būtų vykdomas asmens baudžiamasis persekiojimas už veiką, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 2 straipsnio 4 dalį, kuri pagal vykdančiosios valstybės narės teisę nėra nusikalstama, bet vykdančioji teisminė institucija aiškiai nepasinaudojo galimybe dėl šių priežasčių atsisakyti perduoti asmenį,

kitos vykdančiosios valstybės narės (kaip vykdančiosios valstybės) institucijos privalo arba turi teisę atsisakyti pripažinti ir vykdyti laisvės atėmimo bausmę, kuri buvo paskirta už šią veiką išduodančiojoje valstybėje narėje, remdamosi tuo, kad už šią veiką pagal vykdančiosios valstybės narės (kaip vykdančiosios valstybės) teisę nėra vykdomas baudžiamasis persekiojimas, taigi jos privalo arba turi teisę atsisakyti pasinaudoti grąžinimo garantija?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto Pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24), 2, 4, 5 ir 17 straipsniai

2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinio sprendimo 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27), iš dalies pakeisto Pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR, 7, 9 ir 25 straipsniai

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) (2004 m. balandžio 29 d. Įstatymas dėl Europos Sąjungos Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo (Įstatymas dėl perdavimo), toliau – OLW) (*Stb.* (Nyderlandų oficialusis leidinys) 2004, 195), iš dalies pakeisto, 6, 7, 22 ir 29 straipsniai

Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties (Įstatymas dėl nuosprendžių, kuriais skiriama laisvės atėmimo bausmė, kurios vykdymas atidedamas arba ne, tarpusavio pripažinimo ir vykdymo, toliau – WETS) (*Stb.* 2012, 333), iš dalies pakeisto, 1:1, 2:11, 2:12 ir 2:13 straipsniai

Wetboek van strafrecht (Baudžiamasis kodeksas, toliau – BK) 7 ir 86b straipsniai

Wetboek van strafvordering (Baudžiamojo proceso kodeksas) 456 straipsnis

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Pagrindinėje byloje nagrinėjamas *Sad Okręgowy w Jeleniej Górze, Wydział III Karny* (Jelenios Guros apygardos teismo Trečiasis baudžiamųjų bylų skyrius, Lenkija) 2023 m. gegužės 9 d. dėl YM išduotas Europos arešto orderis. *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai, toliau – *Rechtbank*), kaip vykdančioji teisminė institucija, turi priimti sprendimą dėl Europos arešto orderio vykdymo. *Rechtbank* sprendimas negali būti skundžiamas apeliacine ar kasacine tvarka.
- 2 Šis Europos arešto orderis išduotas siekiant vykdyti YM baudžiamąjį persekiojimą už nusikalstamą veiką, t. y. Lenkijos teismų sprendimais nustatyto įpareigojimo mokėti vaiko išlaikymo išmokas pažeidimą. Išduodančioji teisminė institucija nusprendė, kad ši veika nėra nusikalstama, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 2 straipsnio 2 dalį, kai gali būti taikomas perdavimas „be veikos dvigubo baudžiamumo patikrinimo“. *Rechtbank* konstatavo, kad ši veika nėra nusikalstama pagal Nyderlandų teisę; vis dėlto jis mano, kad tikslinga netaikyti neprivalomo nevykdymo pagrindo, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4 straipsnio 1 punktą.

- 3 YM yra Lenkijos pilietis, bet teisėtai nepertraukiamai gyveno Nyderlanduose bent penkerius metus, taigi įgijo teisę nuolat gyventi šalyje. *Rechtbank* nuomone, jis yra Nyderlandų gyventojas, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktą. Be to, YM yra taip glaudžiai susijęs su Nyderlandais, kad laisvės atėmimo bausmės, kuri gali būti paskirta po perdavimo Lenkijai, vykdymas Nyderlanduose leistų padidinti socialinės reintegracijos galimybes.
- 4 2023 m. liepos 2 d. YM buvo suimtas Nyderlanduose siekiant vykdyti Europos arešto orderį. Tą dieną prasidėjo 60 dienų terminas sprendimui priimti. 2023 m. rugpjūčio 24 d. įvyko pirmasis bylos nagrinėjimo teismo posėdis. Per šį posėdį *Rechtbank* 60 dienų terminą pratęsė 30 dienų. 2023 m. rugsėjo 7 d. tarpiniu sprendimu *Rechtbank* atnaujino žodinių bylos nagrinėjimą, kad šalis 2023 m. rugsėjo 28 d. posėdyje galėtų pateikti savo pastabas dėl planuojamo teikti prašymo priimti prejudicinį sprendimą. 90 dienų terminas sprendimui priimti baigėsi 2023 m. rugsėjo 30 d., t. y. prieš priimant šią nutartį dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

Įvadas

- 5 Tai, kad veika, dėl kurios prašoma perduoti asmenį, siekiant patraukti vykdyti baudžiamąjį persekiojimą, pagal Nyderlandų teisę nėra nusikalstama ir kad prašomas perduoti asmuo gyvena Nyderlanduose, skatina pateikti du prejudicinius klausimus dėl Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR ir Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR išaiškinimo, kiek tai susiję su sprendimu, ar asmens, gyvenančio nacionalinėje teritorijoje, perdavimui siekiant vykdyti baudžiamąjį persekiojimą gali būti reikalaujama grąžinimo garantijos.
- 6 Vis dėlto prieš pateikdamas prejudicinius klausimus *Rechtbank* privalo pagal nacionalinę teisę išnagrinėti klausimą, ar šioje proceso stadijoje jis dar gali kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą.

Pirmasis klausimas

- 7 Dėl didelio gaunamų Europos arešto orderių skaičiaus (apie 1 000 per metus) kartkartėmis susiklosto situacija, kad *Rechtbank* imasi veiksmų dėl Europos arešto orderio prieš pat baigiantis 60 dienų terminui sprendimui priimti (kaip nagrinėjamu atveju) ar net jam pasibaigus. Dažnai tik po teismo posėdžio, kuriame teismas svarsto sprendimą, kurį turi priimti, paaiškėja, kad tam tikroje byloje kilo klausimas dėl Sąjungos teisės išaiškinimo. Taip yra ir šioje byloje. Per pirmąjį posėdį nė viena šalis nenurodė, kad dėl Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR ir Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR perkėlimo būdo, kurį taikė Nyderlandai, būtinas šių pamatinių sprendimų išaiškinimas, *Rechtbank* šį klausimą nagrinėjo *ex officio* savo tarpiniame sprendime. Tokiu

atveju prašomas perduoti asmuo ir prokuratūra *a posteriori* įgyja galimybę pateikti pastabas dėl prejudicinių klausimų. Šiuo tikslu nagrinėjamoje byloje įvyko dar vienas *Rechtbank* posėdis. Galiausiai užtrunkama, kol suformuluojami prejudiciniai klausimai, parengiama nutartis dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą. Trumpai tariant, nėra neįprasta, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti pateiktas tik pasibaigus 90 dienų terminui sprendimui priimti, net jei tai buvo ketinama padaryti dar iki pasibaigiant šiam terminui.

- 8 OLW 22 straipsnio 4 dalis yra vienintelis nacionalinis teisinis pagrindas pratęsti 90 dienų terminą su Teisingumo Teismui pateiktais prejudiciniais klausimais susijusiam sprendimui priimti. Pagal šią nuostatą terminas gali būti pratęstas, „jei *Rechtbank* esant išimtinėms aplinkybėms per šio straipsnio 3 dalyje nurodytą terminą (90 dienų terminas sprendimui priimti) dar negalėjo priimti sprendimo, nes laukia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo dėl pateiktų *Rechtbank* sprendimui priimti svarbių prejudicinių klausimų“. Atsižvelgdamas į šios nuostatos išaiškinimus įstatymo parengiamuosiuose dokumentuose, *Rechtbank* aiškina ją taip, kad 90 dienų terminas su pateiktais prejudiciniais klausimais susijusiam sprendimui priimti gali būti pratęstas tik tuo atveju, jei *Rechtbank* šiuos klausimus iš tikrųjų pateikė prieš pasibaigiant terminui.
- 9 *Rechtbank* nuomone, OLW 22 straipsnio 4 dalis nesuderinama su Sąjungos teise, nes pagal šią nuostatą jis negali pateikti prejudicinių klausimų, jei 90 dienų terminas sprendimui priimti yra pasibaigęs.
- 10 Teisingumo Teismas Sprendime *F* konstatavo, kad valstybės narės privalo laikytis Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 17 straipsnyje nustatytų galutinio sprendimo priėmimo terminų, „nebent kompetentingas teismas nusprendžia pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą“¹. Tokiu atveju yra susiklosčiusios „išimtinės aplinkybės“, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 17 straipsnio 7 dalį, dėl kurių perdavimo procedūros trukmė gali viršyti 90 dienų terminą².
- 11 Atsižvelgiant į tai, kad *Rechtbank* sprendimas dėl Europos arešto orderio vykdymo negali būti skundžiamas apeliacine ar kasacine tvarka, *Rechtbank* privalo kreiptis į Teisingumo Teismą pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 267 straipsnio trečią pastraipą. Nepaisant to, aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos šioje byloje, pagal OLW 22 straipsnio 4 dalies formuluotę neleidžiama *Rechtbank* vykdyti pareigos – pateikti prejudicinius klausimus dėl Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR ir Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR aiškinimo. Vis dėlto pagal nacionalines procesines taisykles, tokias kaip

¹ 2013 m. gegužės 30 d. Sprendimo *F*, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, 64 ir 65 punktai.

² 2019 m. vasario 12 d. Sprendimo *TC*, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, 43 punktas.

OLW 22 straipsnio 4 dalis, negalima atleisti *Rechtbank* nuo pareigų pagal SESV 267 straipsnį³.

- 12 Taigi siekiant nustatyti, ar *Rechtbank* gali pateikti prejudicinius klausimus dėl bylos esmės, visų pirma reikia pateikti formalų prejudicinį klausimą, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama valstybės narės nuostata, kuria nurodytu būdu ribojama vykdančiosios teisminės institucijos pareiga pateikti prejudicinius klausimus. Jei į formalų prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai, *Rechtbank* gali pateikti prejudicinius klausimus dėl bylos esmės.

Antrasis klausimas

- 13 Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, *Rechtbank* teiraujasi, ar tai, kaip Nyderlandai perkelia Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktą, yra suderinama su Sąjungos teise.
- 14 Už šioje byloje nagrinėjamą teismo sprendimu nustatytos pareigos mokėti nepilnamečio vaiko išlaikymo išmokas pažeidimą pagal Nyderlandų įstatymus nėra vykdomas baudžiamasis persekiojimas (2 punktas). *Rechtbank* Nyderlandų nuostata, kuria perkeliama Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4 straipsnio 1 punktas, aiškina kaip neprivalomo nevykdymo pagrindą. Taigi *Rechtbank* neprivalo atsisakyti perduoti argumentuodamas tuo, kad ši veika Nyderlanduose nėra nusikalstama. Teismas mano, kad šiuo atveju toks sprendimas būtų tinkamas, nes nusikalstamą veiką Lenkijoje padarė Lenkijos pilietis.
- 15 YM paprašė prilyginti jį Nyderlandų piliečiui ir taikyti jam Nyderlandų nuostata, kuria perkeliama Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktas, t. y. OLW 6 straipsnį. Įvykdytos dvi iš OLW 6 straipsnio 3 dalyje tam nustatytų trijų sąlygų. YM įrodė, kad teisėtai nepertraukiamai gyveno Nyderlanduose bent penkerius metus (pirmoji sąlyga). Iš *Immigratie- en Naturalisatiedienst* (Imigracijos ir natūralizacijos tarnyba) parengtos su YM susijusios ekspertizės matyti, kad jis, tikėtina, neprarado teisės gyventi Nyderlanduose dėl bausmės ar kitos priemonės, skirtos jam po jo perdavimo (trečioji sąlyga). Be to, *Rechtbank* konstatavo, kad YM ekonominiais, socialiniais ir kalbiniais ryšiais susijęs su Nyderlandais, todėl jo socialinės reintegracijos galimybės Nyderlanduose, tikėtina, yra geresnės nei išduodančiojoje valstybėje narėje. Taigi pakankamai pagrįsta YM perdavimui reikalauti gražinimo garantijos.
- 16 Tiesa, šiuo atveju nėra įvykdyta antroji – prilyginimo Nyderlandų piliečiui – sąlyga. Pagal šią nuostata suinteresuotąjį asmenį „turi būti galima persekioti Nyderlanduose už veikas, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis“, t. y. Nyderlandų jurisdikcija turi apimti šią veiką. Veika, dėl kurios šioje byloje prašoma perduoti asmenį, padaryta ne Nyderlandų teritorijoje. BK 7 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta ekstrateritorinės jurisdikcijos sąlyga: už nusikalstamą veiką pagal Nyderlandų teisę turi būti *baudžiama kaip už sunkų nusikaltimą*

³ 2017 m. kovo 15 d. Sprendimo *Aquino*, C-3/16, EU:C:2017:209, 47 punktas.

(„*misdrif*“). Atsižvelgiant į tai, kad ši veika pati savaime nėra nusikalstama pagal Nyderlandų teisę, Nyderlandai neturi jurisdikcijos šiuo klausimu. Taigi pagal OLW 6 straipsnio 3 dalies formuluotą *Rechtbank* negali taikyti YM perdavimui Lenkijai siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą reikalavimo, kad jis būtų grąžintas Nyderlandams.

- 17 Vis dėlto kyla klausimas, ar sąlyga, pagal kurią prašomą perduoti asmenį „turi būti galima persekioti Nyderlanduose už veikas, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis“, suderinama su Sąjungos teise, visų pirma su SESV 18 straipsniu ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 straipsniu ir 21 straipsnio 2 dalimi. *Rechtbank* nuomone, OLW 6 straipsnio 3 dalyje dėl tokios sąlygos, kuri yra taikoma užsieniečiams (kitų nei Nyderlandai valstybių narių piliečiams), įtvirtinamas skirtingas vertinimas dėl pilietybės. OLW 6 straipsnio 1 dalyje Nyderlandų piliečiams tokia sąlyga nenustatyta. Taigi *Rechtbank* gali nustatyti Nyderlandų piliečio perdavimui siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą taikomą sąlygą – grąžinimo garantiją, net jei Nyderlandų jurisdikcija neapima veikos, už kurią prašoma perduoti asmenį siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą. Vis dėlto Nyderlanduose gyvenančio užsieniečio perdavimui siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą *Rechtbank* gali nustatyti grąžinimo garantiją tik tuo atveju, jei Nyderlandų jurisdikcija apima veiką, už kurią prašoma perduoti asmenį siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą.
- 18 Šį skirtumą lemia ne ekstrateritorinės jurisdikcijos taisyklės. Pagal BK 7 straipsnio 1 ir 3 dalis Nyderlandai turi jurisdikciją dėl nusikalstamų veikų, kurias užsienyje padarė Nyderlandų piliečiai ir užsieniečiai (kaip YM), turintys įprastinę (nuolatinę) gyvenamąją vietą Nyderlanduose. Jeigu užsienyje padaryta veika pagal Nyderlandų teisę nėra nusikalstama, Nyderlandai neturi jurisdikcijos nei veiką padariusio Nyderlandų piliečio, nei įprastinę (nuolatinę) gyvenamąją vietą Nyderlanduose turinčio užsieniečio atžvilgiu.
- 19 Sąlyga, kad užsieniečių „turi būti galima persekioti Nyderlanduose už veikas, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis“, paimta iš Nyderlandų pareiškimo dėl (gruodžio 13 d. Paryžiuje pasirašytos) Europos konvencijos dėl ekstradicijos ir Konvencijos dėl ekstradicijos tarp Europos Sąjungos valstybių narių, parengtos remiantis Europos Sąjungos sutarties K.3 straipsniu⁴. Šia sąlyga siekiama užkirsti kelią prašomo perduoti asmens nebaudžiamumui tais atvejais, kai vykdančioji teisminė institucija nustato perdavimo sąlygą – grąžinimo garantiją, bet išduodančioji valstybė narė nesuteikia visai arba nesuteikia pakankamos grąžinimo garantijos.
- 20 Šiuo siekiu užkirsti kelią nebaudžiamumui, *Rechtbank* nuomone, negalima objektyviai pateisinti daromo skirtumo.

⁴ Pasirašyta Dubline 1996 m. rugsėjo 27 d. (OL C 313, 1996, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 8 t., p. 96).

- 21 Teisingumo Teismas Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnyje įtvirtintas garantijas apibrėžė kaip „garantijas, kurias išduodančioji valstybė narė turi suteikti ypatingais atvejais“⁵. Taigi išduodančioji valstybė narė privalo jas suteikti, jei jos išduodančioji teisminė institucija prašo perduoti asmenį, kuris yra vykdančiosios valstybės narės pilietis arba gyventojas, kad vykdytų jo baudžiamąjį persekiojimą. Tokią išvadą patvirtina tai, kad šios garantijos nesuteikimas nėra vienas iš Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 3–4a straipsniuose nurodytų atsisakymo vykdyti pagrindų. Ši išvada pagrįsta ir dėl Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 27 straipsnio 4 dalies ir 28 straipsnio 2 dalies d punkto. Dėl šių nuostatų išduodančioji valstybė narė tuo atveju, jei pateikiamas prašymas duoti papildomą sutikimą, Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnyje minėtose situacijose privalo suteikti visų pirma tame straipsnyje numatytas garantijas.
- 22 Jei išduodančioji valstybė narė iš tikrųjų privalo suteikti garantiją, kad asmuo, kuris yra vykdančiosios valstybės narės pilietis arba gyventojas, bus grąžintas, nustatyta sąlyga, kad užsienietį „turi būti galima persekioti Nyderlanduose už veikas, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis“, atsižvelgiama į tai, kad išduodančiojoje valstybėje narėje gali būti nepaisoma Sąjungos teisės. Sąjungos teisė remiasi tarpusavio pasitikėjimu, kad kitos valstybės narės paiso Sąjungos teisės, todėl vykdančioji valstybė narė tik išimtiniais atvejais gali patikrinti, ar išduodančioji valstybė narė konkrečiu atveju paiso Sąjungos teisės⁶. Taigi ši sąlyga leidžia iš anksto spręsti apie tokias išimtines aplinkybes.
- 23 Byloje išryškėja tokio požiūrio trūkumai. Dar prieš *Rechtbank* nusprendžiant, ar YM gali būti prilyginamas Nyderlandų piliečiui, prokuratūra paprašė išduodančiosios teisminės institucijos suteikti garantiją, kad YM bus grąžintas, ir ši garantija jai buvo suteikta. Taigi nebaudžiamumo rizika, kurios tokia sąlyga siekiama išvengti, šioje byloje negali pasireikšti. Vis dėlto grąžinimo garantijos reikalavimas perdavimui šioje byloje pagal OLW negali būti taikomas.

Trečiasis klausimas

- 24 Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, *Rechtbank* turi išnagrinėti, ar jis gali aiškinti OLW 6 straipsnio 3 dalį taip, kad ji atitiktų pagrindų sprendimą. Jei taip nėra, *Rechtbank* turi netaikyti šios sąlygos dėl nesuderinamumo su tiesiogiai taikoma Sąjungos teise. *Rechtbank* mano, kad negalima atmesti galimybės, jog OLW 6 straipsnio 3 dalis gali būti aiškinama taip, kad ji atitiktų pagrindų sprendimą. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, tai reikštų, kad šia

⁵ 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 42 punktą; 2019 m. spalio 15 d. Sprendimo *Dorobantu*, C-128/18, EU:C:2019:857, 48 punktą ir 2020 m. kovo 11 d. Sprendimo *SF (Europos arešto orderis – grąžinimo į vykdančiąją valstybę garantija)*, C-314/18, EU:C:2020:191, 40 punktą.

⁶ Žr., pavyzdžiui, 2018 m. liepos 25 d. Sprendimo *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)*, C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35–37 punktus.

sąlyga nedraudžiama taikyti asmens perdavimui siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą reikalavimo, kad asmuo būtų grąžintas.

- 25 Tokiu atveju, kaip nagrinėjamas, kai jurisdikcijos neturėjimą lemia tai, kad veika, dėl kurios išduotas Europos arešto orderis, pagal Nyderlandų teisę nėra nusikalstama; nusprendus taikyti vykdančiojoje valstybėje gyvenančio asmens perdavimui siekiant vykdyti jo baudžiamąjį persekiojimą už tokią veiką reikalavimą, kad asmuo būtų grąžintas, kyla klausimas, ar tai, kaip Nyderlandai perkėlė Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 25 straipsnį, yra suderinama su Sąjungos teise.
- 26 *Minister van Justitie en Veiligheid* (Teisingumo ir saugumo ministras, toliau – ministras) sprendžia dėl laisvės atėmimo bausmės, skirtos po asmens perdavimo taikant grąžinimo išduodančiajai valstybei narei garantiją tam, kad būtų vykdomas jo baudžiamasis persekiojimas, pripažinimo ir vykdymo (WETS 2:10 straipsnio 1 dalis) „atsižvelgdamas į *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* (Arnhemo-Leuwardeno apeliacinis teismas) specialiosios kolegijos vertinimą“ (WETS 2:12 straipsnio 1 dalis). Tuo atveju, jei ministras tiesiogiai atsisako pripažinti ir vykdyti, *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* (Arnhemo-Leuwardeno apeliacinis teismas), be kita ko, nagrinėja, ar pripažinimas yra negalimas remiantis privalomaisiais atsisakymo pagrindais, pavyzdžiui, privalomuoju pagrindu, kad „veika, už kurią skiriama laisvės atėmimo bausmė, jei ji būtų padaryta Nyderlanduose, būtų nusikalstama pagal Nyderlandų teisę“ (WETS 2:11 straipsnio 3 dalies b punktas, siejamas su 2:13 straipsnio 1 dalies f punktu). Jeigu veika, už kurią skiriama laisvės atėmimo bausmė, pagal Nyderlandų teisę nėra nusikalstama, tokia teisės akto formuluotė automatiškai reiškia, kad atsisakoma pripažinti už šią veiką išduodančiojoje valstybėje narėje skirtą laisvės atėmimo bausmę, o tai reiškia, kad suinteresuotasis asmuo nepaisant grąžinimo garantijos neprivalo atlikti laisvės atėmimo bausmės Nyderlanduose.
- 27 *Rechtbank* nuomone, taip pažeidžiama Sąjungos teisė. Pirma, Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 9 straipsnio 1 dalies d punkte nustatytas atsisakymo pagrindas, kaip matyti iš vartojamo veiksmoždžio „galėti“, yra *nepivalomas* nepripažinimo ir nevykdymo pagrindas. Antra, Pamatinis sprendimas 2008/909/TVR grindžiamas tarpusavio pripažinimo principu. Pagal šį principą išduodančiojoje valstybėje skirtos laisvės atėmimo bausmės pripažinimas ir vykdymas yra taisyklė, o atsisakymas – išimtis, kuri turi būti aiškinama siaurai⁷. Taigi valstybė narė, įgyvendindama Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 9 straipsnio 1 dalies d punktą, turėtų palikti savo kompetentingoms institucijoms tam tikrą veiksmų laisvę⁸.

⁷ 2017 m. sausio 11 d. Sprendimo *Grundza*, C-289/15, EU:C:2017:4, 46 punktas.

⁸ Žr. 2021 m. balandžio 29 d. Sprendimo *X (Europos arešto orderis – Ne bis in idem)*, C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, 44 punktą.

- 28 Vis dėlto, kalbant apie asmens, kurio padaryta veika pagal vykdančiosios valstybės narės teisę nėra nusikalstama, grąžinimo garantiją kyla klausimas, ar tokia veiksmų laisvė suderinama su Sąjungos teise.
- 29 Pagal Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 25 straipsnį šio pamatinio sprendimo nuostatos negali paveikti Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4 straipsnio 1 punkto ir 5 straipsnio 3 punkto taikymo srities ar taikymo tvarkos⁹. Taigi šios nuostatos yra „viršesnės“ už Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR nuostatas. Pirma, Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punkte nustatyta garantija reiškia, kad atitinkamas asmuo „po to, kai jis bus apklaustas, bus grąžintas į vykdančiąją valstybę narę <...> atlikti išduodančiojoje valstybėje narėje jam paskirtą laisvės atėmimo bausmę <...>“. Antra, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktas yra viena iš šio pagrindų sprendimo nuostatų, kuria paliekama galimybė vykdančiajai teisminei institucijai „konkrečiais atvejais nuspręsti, kad išduodančiojoje valstybėje narėje skirta bausmė turi būti vykdoma vykdančiosios valstybės narės teritorijoje“¹⁰. Jeigu vykdančioji teisminė institucija sutiko su perdavimu, kuriam taikoma grąžinimo garantija (nusprendė nesinaudoti neprivalomu nevykdymo pagrindu dėl baudžiamosios atsakomybės nebuvimo pagal savo valstybės narės teisę), ir nusprendė, kad atitinkamas asmuo turi atlikti galimą laisvės atėmimo bausmę vykdančiojoje valstybėje narėje, šios valstybės narės kompetentingos institucijos pagal Sąjungos teisę, *Rechtbank* nuomone, neprivalo ir neturi teisės *a posteriori* nuspręsti, kad baudžiamosios atsakomybės už veiką nebuvimas neleidžia pripažinti ir vykdyti bausmės.
- 30 Tiesa, taikant Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktą – kitaip, nei taikant Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR 4 straipsnio 6 punktą, – nebaudžiamumo grėsmė tuo atveju, jei vykdančiosios valstybės narės (kaip vykdančiosios valstybės) neperimtų išduodančiojoje valstybėje narėje skirtos laisvės atėmimo bausmės vykdymo, o bausmės nevykdymas vykdančiojoje valstybėje narėje vis dėlto pakenktų grąžinimo garantijos tikslui, t. y. pagerinti socialinės reintegracijos galimybes. Taigi Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 5 straipsnio 3 punktas dėl pareigos arba galimybės atsisakyti pripažinti ir vykdyti dėl baudžiamosios atsakomybės nebuvimo pagal vykdančiosios valstybės narės teisę tampa visiškai neveiksmingas.
- 31 Atsakymas į trečiąją klausimą yra svarbus *Rechtbank* sprendimui priimti. Jeigu į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, *Rechtbank* galėtų persvarstyti savo ketinimą neatsisakyti perduoti dėl baudžiamosios atsakomybės nebuvimo pagal Nyderlandų teisę, nes nėra užtikrinama, kad atitinkamas asmuo galėtų laisvės atėmimo bausmę, jei ji būtų skirta, atlikti Nyderlanduose. Jeigu į klausimą būtų atsakyta neigiamai, *Rechtbank* galėtų daryti prielaidą, kad baudžiamosios atsakomybės

⁹ 2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Sut*, C-514/17, EU:C:2018:1016, 48 punktas.

¹⁰ 2020 m. kovo 11 d. Sprendimo *SF (Europos arešto orderis – grąžinimo į vykdančiąją valstybę garantija)*, C-314/18, EU:C:2020:191, 41 punktas.

nebuvinas pagal Nyderlandų teisę netrukdytų pripažinti ir vykdyti laisvės atėmimo bausmę, jei ji būtų skirta, nes *Gerechtshof* (Apeliacinis teismas) ir ministras privalo aiškinti WETS, kiek įmanoma, taip, kad jis atitiktų pamatinius sprendimus¹¹, o Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4 straipsnio 1 punkto ir 5 straipsnio 3 punkto nuostatos yra „viršesnės“ už Pamatinio sprendimo 2008/909/TVR nuostatas.

DARBINIS VERTINIMAS

¹¹ Žr. 2019 m. birželio 24 d. Sprendimo *Popławski*, C-573/17, EU:C:2019:530, 94 punktą.